
Een meer gelijke verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen tussen mannen en vrouwen in Vlaanderen, maar ...

Van Dongen, W. 2010. Naar een meer democratische verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen in Vlaanderen?. In D. Verlet & M. Callens (Eds), *SVR-Studie: De kwaliteit van het leven, een mozaïek van het dagelijks leven: 194-229*. Brussel: SVR.

Deze bijdrage laat zien dat de evolutie naar een meer democratische verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen tussen Vlaamse mannen en vrouwen is voortgezet tijdens de voorbije jaren. Algemeen gezien is de beroepspositie van vrouwen, uitgedrukt in aantal beroepsactieve jaren, beroeps participatie, aantal werkuren en beroepsinkomen, sterk verbeterd. Tegelijk werd de verdeling tussen mannen en vrouwen van het aantal uren beroepsarbeid en het beroepsinkomen meer gelijk. Het valt op dat het beroepsinkomen per uur bij jonge mannen en vrouwen (-40 jaar) nog slechts kleine verschillen vertoont. Vanaf de leeftijd van 40 jaar is het beroepsinkomen per uur van mannen weer hoger dan dat van vrouwen. In de toekomst willen meer jonge mannen en vrouwen een betaalde baan en ze willen voldoende uren beroepsarbeid presteren. Meer ouderen daarentegen willen vervroegd hun beroepsloopbaan stopzetten of minder uren beroepsarbeid verrichten. Voor zover ze hun wensen kunnen/zullen realiseren, worden de positieve resultaten van de voorbije jaren op de helling gezet. De kloof tussen mannen en vrouwen is dus verder gedicht. Wil men de kloof echt dicht, dan moeten de oorzaken ervan consequent worden aangepakt via een doelmatig geïntegreerd beleid.

Inleiding: doel en werkwijze

In het verlengde van Van Dongen (2008) wordt onderzocht of het proces naar een meer democratische arbeids- en inkomensverdeling bij Vlaamse mannen en vrouwen tijdens de voorbije jaren is voortgezet. De aandacht gaat naar de voorbije beroepsloopbaan, de huidige verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen en de gewenste arbeidsverdeling in de toekomst. Voor een uitvoerige weergave van de studie verwijzen we naar Van Dongen (2010a). Een aansluitend artikel over de brede tijdsverdeling van Vlaamse mannen en vrouwen vindt men in Van Dongen (2010b).

Aan de hand van eenvoudige empirische modellen van de arbeids- en inkomensverdeling tonen we de trage positieve ontwikkeling. Eerst bespreken we de voorbije beroepsloopbaan via het aandeel van het aantal jaren met een volwaardige baan in het aantal jaren dat men beroepsactief kon zijn.

Daarna behandelen we de beroeps participatie en de verdeling van het aantal uren beroepsarbeid en het beroepsinkomen (per maand en per uur). Ten slotte tonen we de gewenste toekomstige arbeidsverdeling van Vlaamse mannen en vrouwen: wie wil blijven werken en hoeveel uren willen ze presenteren?

De resultaten zijn gebaseerd op de SCV-enquête 'Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen' van 2009 (SVR, Brussel) en de SEP-enquête 'Sociaal Economisch Panel' van 1997 (CSB, Universiteit Antwerpen). De analyse wordt toegepast op de respondenten in de leeftijdsgroep 18-64 jaar, met uitzondering van de voltijds studerende jongeren.

Versterking van de beroepsloopbaan bij Vlaamse vrouwen

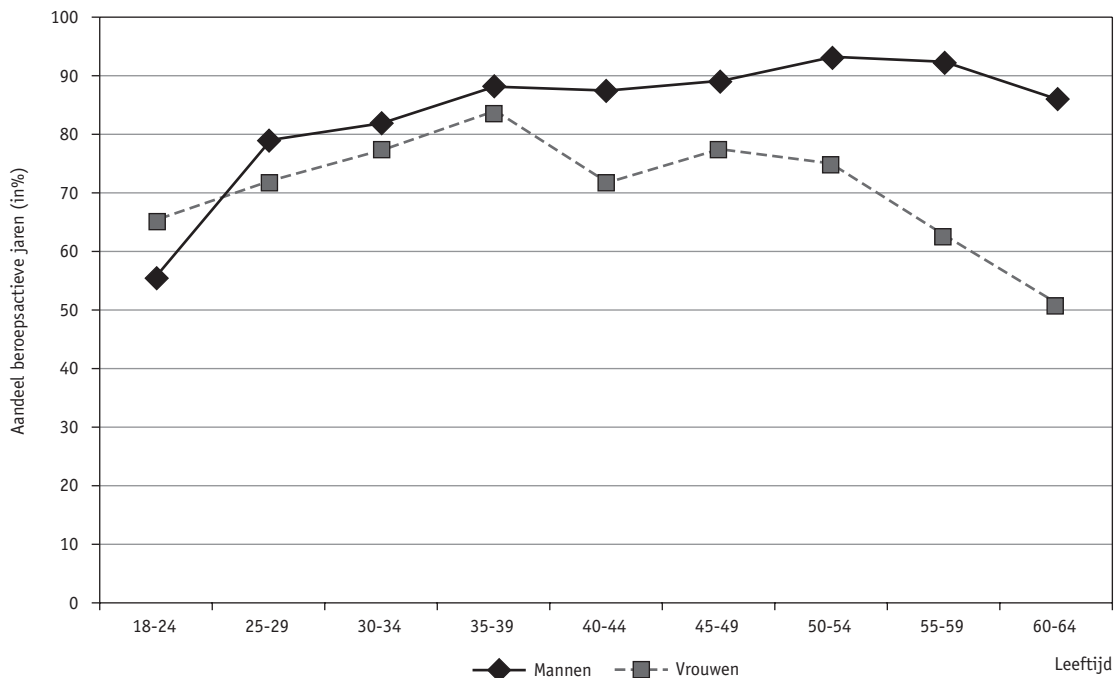
We behandelen eerst het procentueel aandeel van de beroepsactieve jaren van mannen en vrouwen

in het potentieel aantal beroepsactieve jaren tijdens hun voorbije beroepsloopbaan, voor de diverse leeftijdsgroepen (figuur 1).

Bij de jongste leeftijdsgroep is het aandeel vrouwen iets hoger dan dat van mannen, vooral omdat in 2009 meer jonge vrouwen een betaalde baan hebben dan jonge mannen. Het aandeel mannen in de leeftijdsgroep 25-29 is al groter dan dat van vrouwen door de hogere beroeps participatie. Dit verschil blijft bijna gelijk tot de leeftijd van 40 jaar. Bij mannen blijft het beroepsaandeel dan ongeveer 90%. Bij vrouwen is het aandeel beroepsactieve jaren in de groep 40-44 jaar veel lager maar het neemt weer toe bij de leeftijdsgroep van 45-49 jaar als gevolg van de grotere herintrede, onder meer omdat de oudere kinderen minder directe aanwezigheid vragen en omdat een deel van de kinderen het ouderlijk huis al heeft verlaten. Vanaf de leeftijd van 50 jaar wordt de kloof tussen mannen en vrouwen weer veel groter. Vrouwen ouder dan 50 jaar hadden een lagere beroeps participatie tijdens hun

Figuur 1.

Aandeel van beroepsactieve jaren van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten) in het aantal potentieel beroepsactieve jaren, naar leeftijd

Bron: SCV-enquête (SVR, 2009)

voorbij loopbaan, met beperkte herintrede en/of vervroegde pensionering.

Meer gelijke verdeling van beroepsarbeid tussen mannen en vrouwen

Deze sectie behandelt voorts de huidige beroeps-participatie en het aantal uren beroepsarbeid van Vlaamse mannen en vrouwen.

Beroeps participatie

Figuur 2 laat eerst de resultaten zien voor de beroeps-participatie van Vlaamse mannen en vrouwen in 1997 en 2009 (in %, Y-as), dit wil zeggen het aandeel dat effectief een baan heeft, voor de diverse leeftijds-groepen. De beroeps participatie van vrouwen is sterk

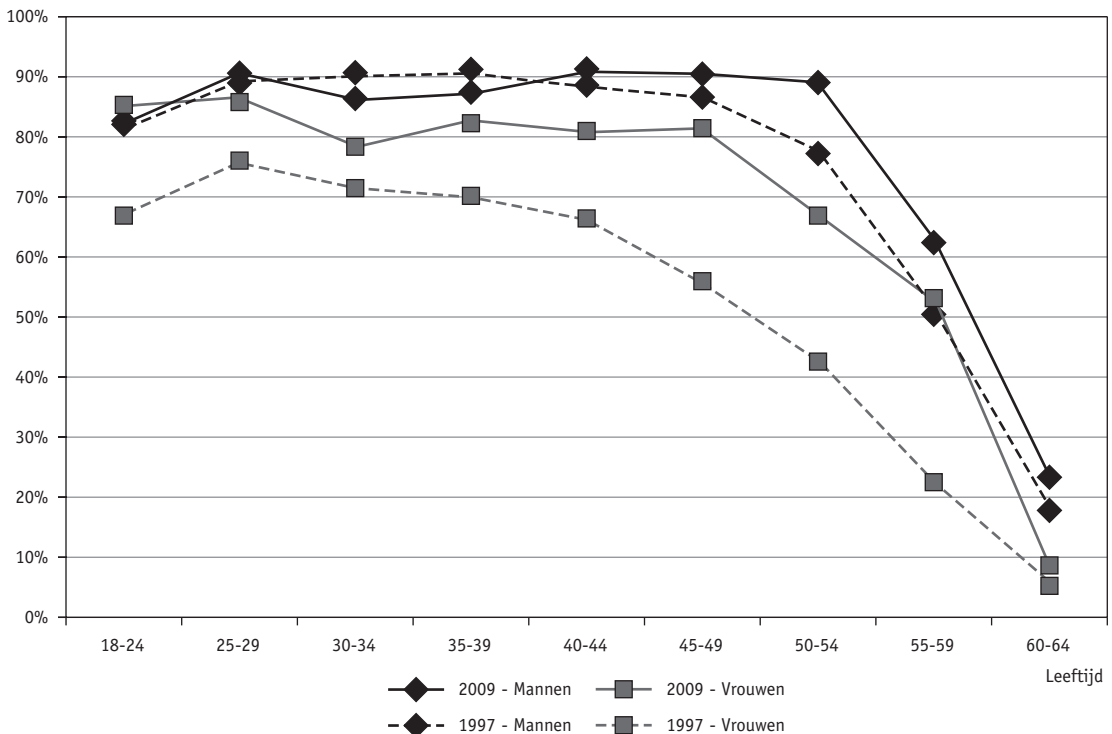
toegenomen in alle leeftijdsgroepen. Deze toename is duidelijk het grootst in de leeftijdsgroep 55-59 jaar. De kloof met mannen blijft nog in zekere mate bestaan maar is veel kleiner geworden. Bij mannen is de participatiegraad van de leeftijdsgroep 30-44 jaar in 2009 kleiner dan in 1997. Bij oudere mannen is de participatiegraad in 2009 duidelijk hoger dan in 1997, vooral bij de leeftijdsgroep 50-59 jaar.

Aantal uren beroepsarbeid

Figuur 3 laat vervolgens het gemiddeld aantal uren beroepsarbeid van mannen en vrouwen zien voor de diverse leeftijdsgroepen, in 1997 en 2009. De kloof tussen mannen en vrouwen is kleiner geworden tijdens de voorbije tien jaar maar de verschillen zijn nog altijd groot in alle leeftijdsgroepen. Bij vrouwen ligt de curve van 2009 in alle leeftijdsgroepen hoger dan de curve van 1997. Ze werken dus

Figuur 2.

Beroeps participatie van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijds-groepen (1997 en 2009)

Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

in 2009 gemiddeld meer uren dan in 1997, door een combinatie van een hogere beroeps participatie en een hoger aantal werkuren per week. Het valt op dat het gemiddeld aantal uren van jonge vrouwen in 2009 niet meer zo sterk afneemt rond de leeftijd van 30 jaar, zoals in 1997 nog het geval was. Bij mannen valt de curve van 2009 tot de leeftijd van 40 jaar ongeveer samen met die van 1997. Bij de oudere groepen ligt de curve duidelijk hoger, tevens als gevolg van een hogere beroeps participatie en/of een hoger aantal werkuren per week. De 50-plussers hebben de voorbije jaren hun arbeidsmarktpositie zichtbaar versterkt in termen van het aantal werkuren.

Aansluitend laat figuur 4 de procentuele verdeling van mannen en vrouwen zien voor het aantal uren beroepsarbeid, in 1997 (SEP-enquête 1997) en 2009 (SCV-enquête 2009). Deze indicator maakt geen onderscheid naar leeftijd maar vertolkt op een duidelijke manier de gradueel gelijke of ongelijke

verdeling van het aantal uren beroepsarbeid bij mannen en vrouwen.

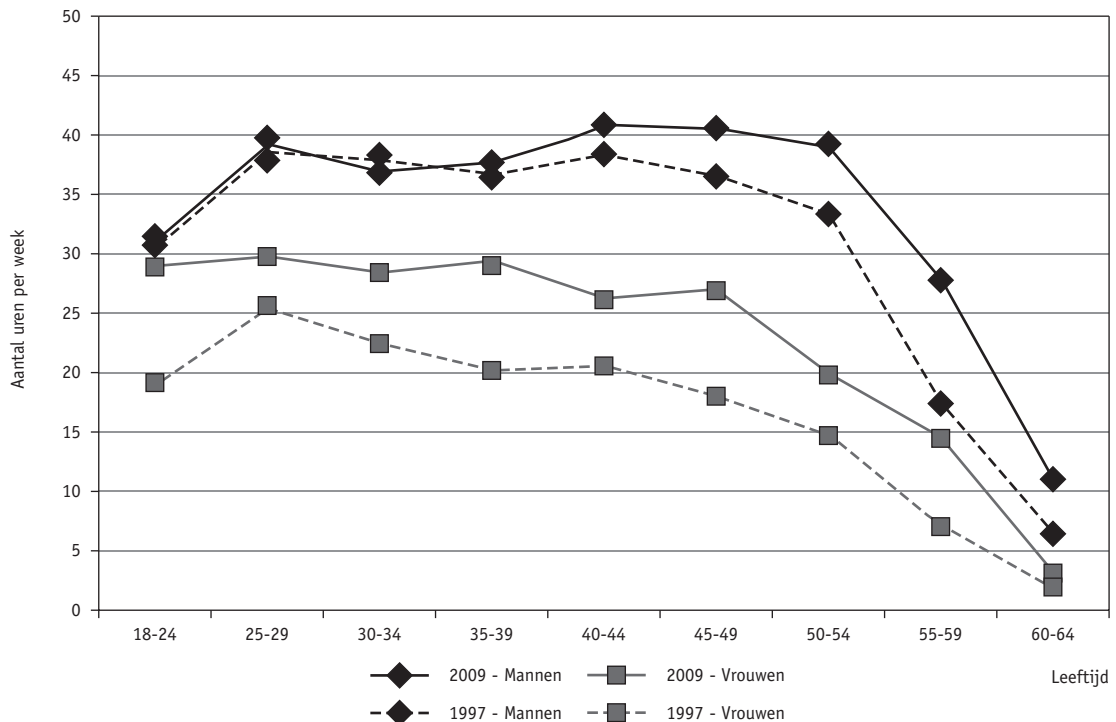
We zien duidelijk de sterke daling van het aandeel niet beroepsactieve vrouwen, gecompenseerd door een matige toename van het aandeel beroepsactieve vrouwen met een baan van 10-30 uur en een sterke toename van het aandeel vrouwen met een baan van 30-40 uur. Bij mannen is het aandeel zonder baan in mindere mate gedaald. Deze groep is verschoven naar alle andere categorieën maar het meest naar de categorie 30-40 uur.

Meer gelijke verdeling van het beroepsinkomen tussen mannen en vrouwen

Aansluitend bij de verdeling van de beroepsarbeid bespreken we kort de verdeling van het

Figuur 3.

Gemiddeld aantal uren beroepsarbeid van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijdsgroepen (1997 en 2009)

Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

beroepsinkomen per maand en het beroepsinkomen per uur.

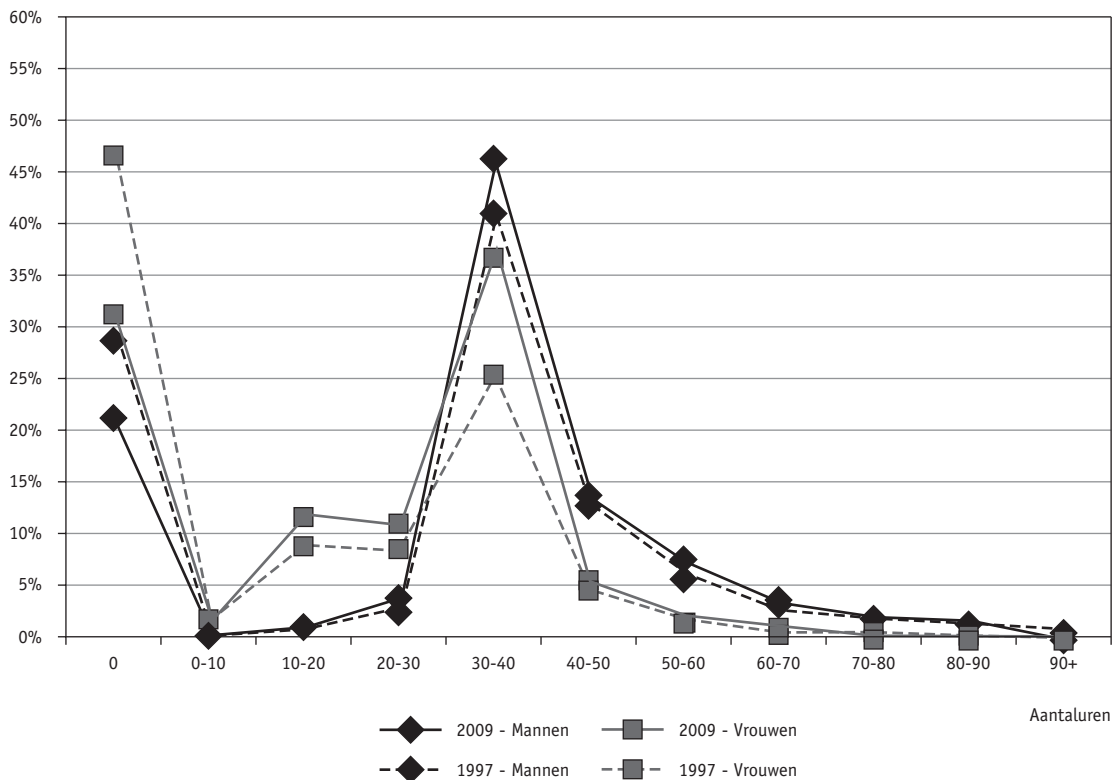
Beroepsinkomen per maand

Figuur 5 toont eerst het gemiddeld netto beroepsinkomen per maand van mannen en vrouwen voor de diverse leeftijdsgroepen, in 1997 en 2009. Aangezien de inkomens niet gecorrigeerd zijn voor inflatie, is het absolute verschil tussen 1997 en 2009 niet relevant. De figuur sluit aan bij figuur 3 betreffende het aantal uren beroepsarbeid. In alle leeftijdscategorieën hebben mannen een hoger beroepsinkomen dan vrouwen. Het grote verschil is vooral te wijten aan het grote verschil in aantal uren beroepsarbeid. Vanaf de leeftijd van 35 jaar tot de leeftijd van 55 jaar neemt het verschil in maandelijks beroepsinkomen tussen mannen en vrouwen sterk toe, terwijl het verschil

in aantal uren beroepsarbeid vrijwel gelijk blijft. Bij mannen stijgt het beroepsinkomen tot de leeftijd van 44 jaar in verhouding tot het aantal uren beroepsarbeid, terwijl het bij vrouwen in dezelfde mate daalt als het aantal uren beroepsarbeid. Dit toenemend verschil in beroepsinkomen dient grotendeels te worden toegeschreven aan de verschillen in anciënniteit, functieniveau, sector en beroep. Tot de leeftijd van 40 jaar is de kloof tussen mannen en vrouwen wel kleiner geworden tijdens de voorbije tien jaar maar de verschillen blijven nog vrij groot. Bij de oudere groepen is de kloof weer bijna even groot. Bij vrouwen is het verschil tussen de curve van 2009 en die van 1997 groter dan bij mannen. Dit is vooral te wijten aan de toename van de beroeps participatie en het aantal uren beroepsarbeid bij vrouwen. Bij mannen daalt de curve van 2009 vanaf 50 jaar minder snel dan de curve van 1997, vooral wegens de hogere participatiegraad van oudere mannen in 2009.

Figuur 4.

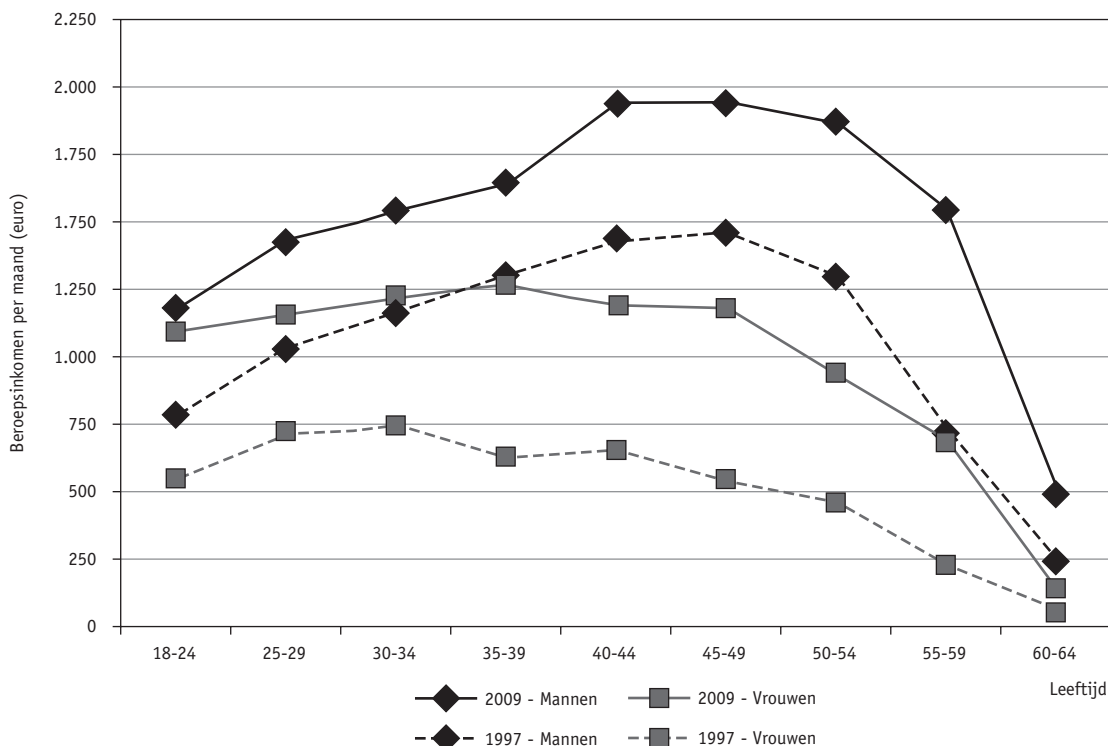
Procentuele verdeling van Vlaamse mannen en vrouwen (Y-as) volgens het aantal uren beroepsarbeid (X-as) (18-64 jaar, zonder studenten) (1997 en 2009)

Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

Figuur 5.

Gemiddeld netto beroepsinkomen per maand van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijdsgroepen (1997 en 2009)

Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

Voorts laat figuur 6 de procentuele verdeling van mannen en vrouwen zien volgens het beroepsinkomen in 1997 en 2009. Deze figuur sluit aan bij figuur 4 voor het aantal uren beroepsarbeid. Bij mannen en vrouwen liggen de curven van 2009 meer rechts dan die van 1997, met meer personen in een hogere inkomensgroep. Dit is het resultaat van de toename van de participatiegraad, het aantal uren en de nominale lonen. De curven van 2009 overlappen elkaar meer dan die van 1997, wat laat zien dat de kloof tussen mannen en vrouwen kleiner is geworden. Bij vrouwen is er een sterke daling van het aandeel niet beroepsactieve vrouwen zonder beroepsinkomen en een matige daling van het aandeel vrouwen met een laag beroepsinkomen (minder dan 1 000 euro). Deze evolutie wordt gecompenseerd door een sterke toename van het aandeel beroepsactieve vrouwen met een beroepsinkomen van 1 000-1 799 euro en een lichte toename van het aandeel met een hoger inkomen. Bij

mannen is het aandeel zonder baan en beroepsinkomen lichtjes gedaald en is de verschuiving naar rechts meer het gevolg van de stijging van de nominale lonen.

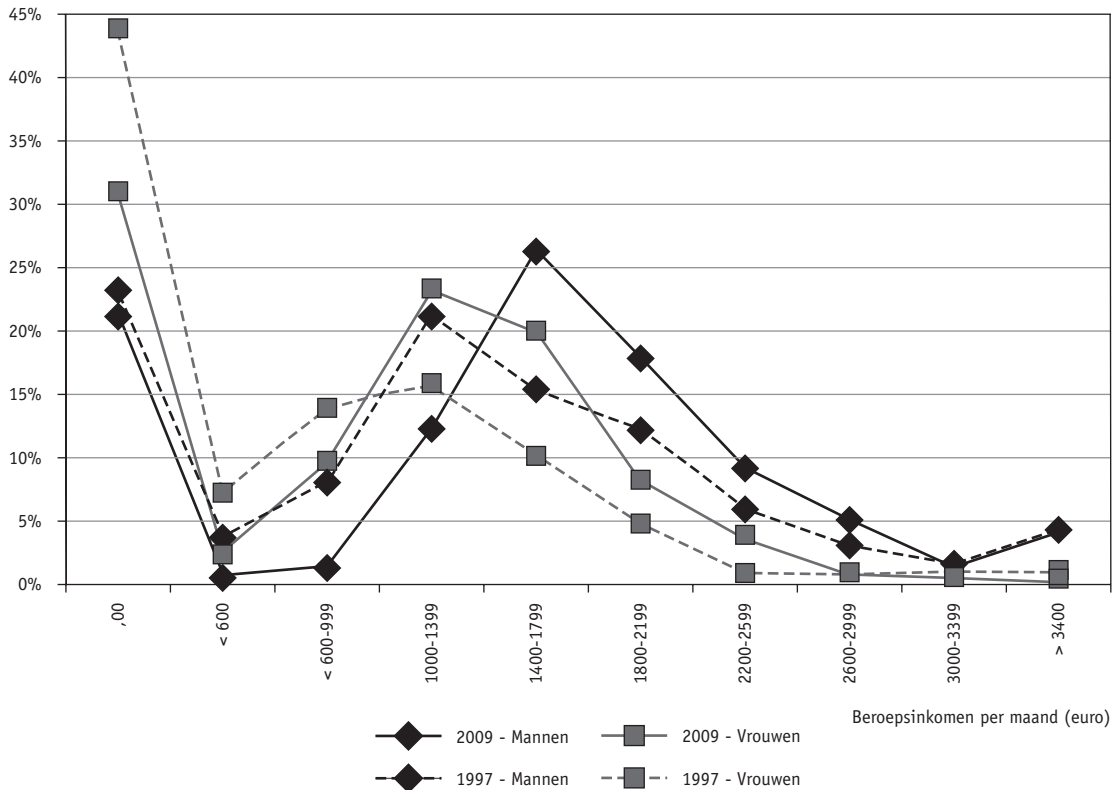
Beroepsinkomen per uur

De verschillen tussen het maandelijks beroepsinkomen van mannen en vrouwen zijn in grote mate het resultaat van verschillen in het aantal uren beroepsarbeid. Daarom bekijken we ook het beroepsinkomen per uur (figuur 7).

De curven van 2009 hebben een ander verloop dan die van 1997. In 1997 is het beroepsinkomen per uur van mannen en vrouwen gelijk tot de leeftijd van 35 jaar. Daarna is dat van vrouwen lager, grotendeels door het toenemend verschil in participatiegraad en aantal uren beroepsarbeid. Het

Figuur 6.

Procentuele verdeling van Vlaamse mannen en vrouwen volgens het beroepsinkomen per maand (18-64 jaar, zonder studenten) in 1997 en 2009

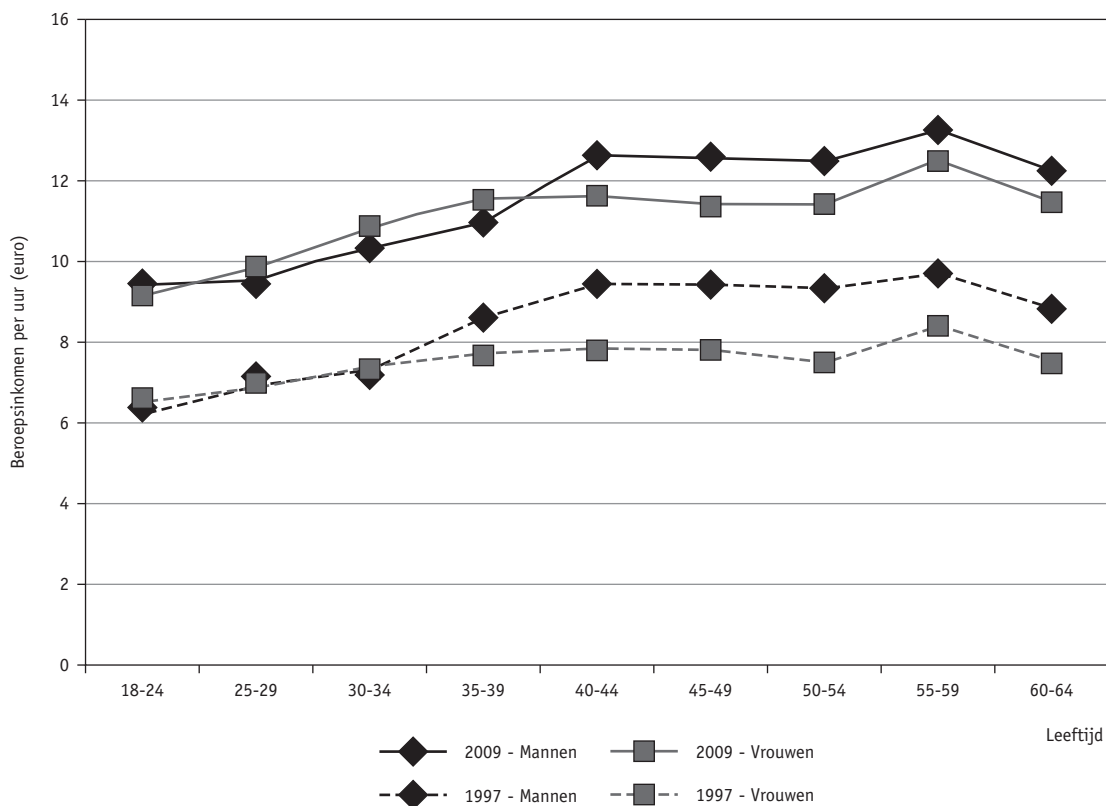
Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

verschil blijft dan in grote mate constant. Door dit verschil in participatiegraad en aantal uren beroepsarbeid ontstaat er een achterstand in anciënniteit en functieniveau, met een verschil in het beroepsinkomen per uur als gevolg. In 2009 is het beroepsinkomen per uur in de groep 18-40 jaar ongeveer even hoog voor mannen en vrouwen. Rond de leeftijd van 40 jaar neemt de kloof weer toe en is het beroepsinkomen per uur van mannen in alle oudere groepen hoger dan dat van vrouwen. In deze leeftijdsgroepen is het traditionele patroon nog meer van toepassing, met een sterkere positie van mannen in termen van functieniveau, sector en beroepskeuze. Het verschil is in alle leeftijdsgroepen kleiner dan in 1997. Dit wijst erop dat de nog beroepsactieve vrouwen tijdens de voorbije jaren een sterkere beroepspositie hebben verworven ten aanzien van de nog beroepsactieve mannen.

Deze resultaten kan men in een ruimer historisch perspectief plaatsen (Van Dongen, 2008). Vanaf het midden van de 19de eeuw werden vrouwen uit de arbeidsmarkt gestoten en werd ook hun kwalitatieve positie (sector, beroepskeuze en functieniveau) op de arbeidsmarkt aangetast. Vanaf 1960 keerde dit proces om en werden vrouwen weer aangetrokken op de arbeidsmarkt. Ze kregen meer volledige loopbanen waardoor ze een hogere anciënniteit opbouwden, met een positieve invloed op het beroepsinkomen per uur. Met de jaren kregen meer vrouwen toegang tot hogere functieniveaus en beter betaalde sectoren en beroepen, waardoor hun verdien capaciteit systematisch toenam. Dit had op zijn beurt een positieve invloed op de participatiegraad en het aantal werkuren van (jonge) vrouwen. Dit proces ondersteunt de verdere ontwikkeling naar een meer democratische arbeidsverdeling of een meer gevorderd combinatiemodel.

Figuur 7.

Gemiddeld netto beroepsinkomen per uur van Vlaamse beroepsactieve mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijdsgroepen (1997 en 2009)

Bron: SEP-enquête (CSB, 1997); SCV-enquête (SVR, 2009)

Ambigue keuzes voor de toekomstige verdeling van beroepsarbeid

Dit onderdeel behandelt de gewenste verdeling van beroepsarbeid in de nabije toekomst: wie wil in de nabije toekomst beroepsactief zijn/blijven en hoeveel uren beroepsarbeid wil men presteren? Voorts is er de vraag hoe de gewenste arbeidsverdeling zich verhoudt tegenover de feitelijke.

Gewenste toekomstige beroepsparticipatie

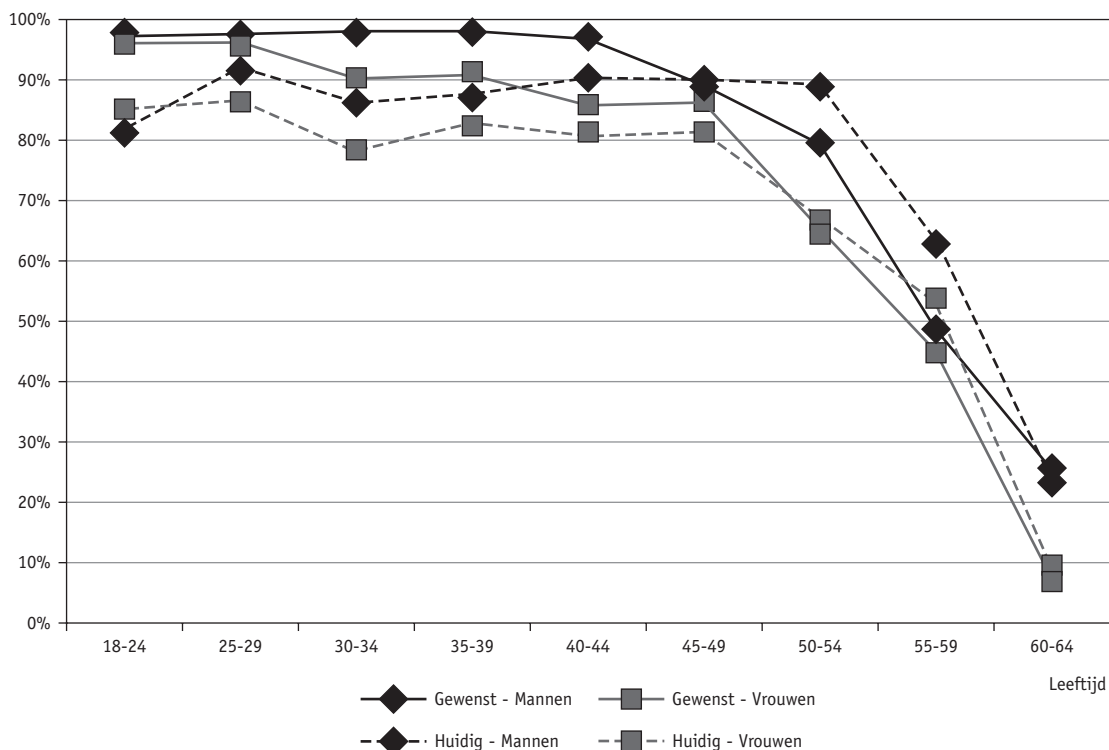
Algemeen gezien wil 82% van de mannen en 73% van de vrouwen tussen 18 en 64 jaar (zonder studenten) in de nabije toekomst beroepsactief zijn/blijven. Bij mannen en vrouwen is dat een stijging van 3% tegenover de feitelijke participatiegraad.

Ongeveer 94% van de nu beroepsactieve mannen en vrouwen wil ook in de nabije toekomst een baan. Bij niet beroepsactieve mannen wil 41% in de toekomst een baan tegenover 24% bij niet beroepsactieve vrouwen. Figuur 8 geeft voor de diverse leeftijdsgroepen de gemiddelde feitelijke en gewenste beroepsparticipatie weer van Vlaamse mannen en vrouwen in 2009 (in %, Y-as).

Bij mannen tussen 18 en 45 jaar ligt de gewenste beroepsparticipatie beduidend hoger dan de huidige beroepsparticipatie. Bijna alle mannen jonger dan 45 jaar willen in de toekomst beroepsactief zijn. In de groep 45-49 jaar ligt de gewenste participatie met 90% op het niveau van de feitelijke maar in de groep 50-54 jaar ligt de gewenste participatie met 80% bijna 10 procentpunten (ppn) lager dan de feitelijke. In de groep 55-59 jaar ligt die met 49%

Figuur 8.

Feitelijke en gewenste beroeps participatie van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijdsgroepen (2009)

Bron: SCV-enquête (SVR, 2009)

zelfs 13 ppn lager. In de groep 60-64 jaar ligt de gewenste participatie iets hoger dan de feitelijke.

Bij vrouwen tussen 18 en 50 jaar ligt de gewenste beroeps participatie ook hoger dan de huidige beroeps participatie. Bijna alle vrouwen in de leeftijdsgroep 18-29 jaar willen beroepsactief zijn maar daarna daalt de participatiewens, zoals de feitelijke participatie. Ongeveer 90% van de groep 30-39 jaar wil een baan hebben en 86% van de groep 40-49 jaar. In de leeftijdsgroep 50-54 jaar daalt de participatiewens tot 65%, iets onder het feitelijke niveau. In de groep 55-59 jaar bedraagt de gewenste participatie nog 53%, ongeveer 8 ppn minder dan de feitelijke. In de groep 60-64 jaar ligt de gewenste participatie met 9% op een zeer laag niveau, maar wel 2 ppn hoger dan de feitelijke.

Lager geschoolde mannen en vrouwen willen veel minder beroepsactief zijn/blijven dan middel- en

hoger geschoolden. Bij lager geschoolde mannen wil 68% in de toekomst een baan, terwijl 62% nu een baan heeft, bij lager geschoolde vrouwen wil 47% een baan, tegenover 40% die nu een baan heeft. Dit vertolkt een positieve intentie voor de toekomst. Bij mannen en vrouwen met een matige scholing is er ook een stijging. Bij hoger geschoolden is er geen verschil tussen de feitelijke en gewenste participatiegraad.

Gewenst aantal uren beroepsarbeid

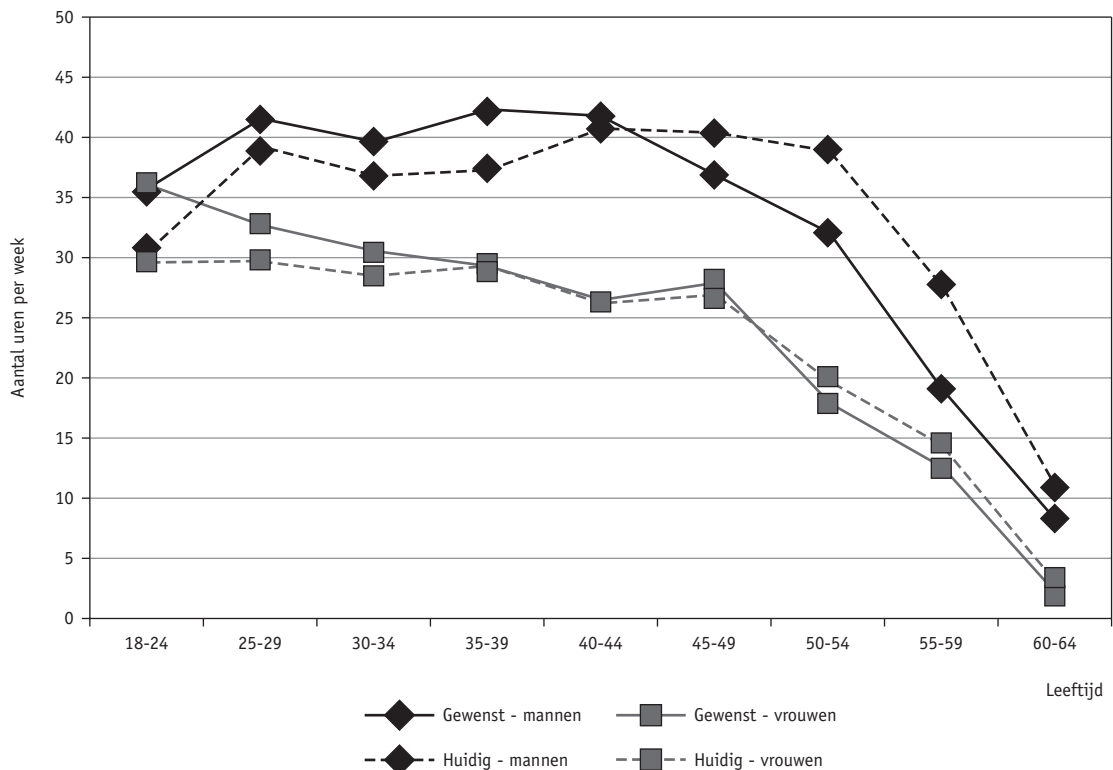
De gewenste beroeps participatie wordt eveneens gecombineerd met het gewenste aantal uren beroepsarbeid om een volledig beeld te geven. Figuur 9 laat opvallende verschillen zien tussen het feitelijk en gewenst aantal uren beroepsarbeid van mannen en vrouwen voor de diverse leeftijdsgroepen in 2009.

Bij mannen van 18-40 jaar ligt de curve van het gewenst aantal uren beroepsarbeid per week duidelijk hoger dan de curve van het feitelijk aantal uren. In de leeftijdsgroep 40-44 jaar kruisen de twee curven elkaar en bij oudere mannen ligt de curve van het gewenst aantal uren beduidend lager dan de curven van het feitelijk aantal. De jongeren willen het aantal uren beroepsarbeid verhogen terwijl de ouderen het aantal uren willen verminderen. De toekomstwens van ouderen hypothekeert bijgevolg in zekere mate de toename van hun uren beroepsarbeid tijdens de voorbije jaren, vooral door een hogere participatiegraad. De curve van mannen die beroepsactief willen zijn/blijven liggen tot de leeftijd van 45 jaar iets hoger dan die van de totale groep mannen (geen figuur). Vanaf dan neemt het verschil tussen het feitelijk en gewenst aantal uren sterk toe tot de leeftijd van 65 jaar. Vanaf 45 jaar daalt het gewenst aantal uren geleidelijk tot ongeveer 35 uur per week bij de groep 60-64 jaar.

Bij vrouwen van 18-24 jaar ligt de curve van het gewenst aantal uren beroepsarbeid per week hoger dan de curve van het feitelijk aantal uren. In de leeftijdsgroep 35-49 jaar vallen de curven samen en vanaf 50 jaar ligt de curve van het gewenst aantal uren iets lager dan die van het feitelijk aantal. Voor zover de toekomstwens van oudere vrouwen wordt gerealiseerd, wordt de reële toename van hun aantal uren beroepsarbeid tijdens de voorbije jaren eveneens gedeeltelijk op de helling gezet. De curve van vrouwen die beroepsactief willen zijn/blijven, ligt in alle leeftijdsgroepen hoger dan die van de totale groep vrouwen (geen figuur). Tot de leeftijd van 30 jaar blijft het verschil klein maar dan neemt het snel toe. De curve vertoont een geleidelijke daling vanaf 18 jaar tot de leeftijd van 65 jaar. Beroepsgerichte vrouwen verkiezen in de toekomst een baan van 25 à 35 uur. Vrouwen ouder dan 55 jaar willen zelfs iets meer uren presteren.

Figuur 9.

Gemiddeld feitelijk en gewenst aantal uren beroepsarbeid van Vlaamse mannen en vrouwen (18-64 jaar, zonder studenten), voor de diverse leeftijdsgroepen (2009)

Bron: SCV-enquête (SVR, 2009)

Besluit: kloof verder gedicht, maar nog een lange weg te gaan

Deze bijdrage toont in het verlengde van Van Dongen (2008) dat de evolutie naar een meer democratische verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen tussen mannen en vrouwen tijdens de voorbije jaren is voortgezet.

De analyse van de *voorbije beroepsloopbaan* laat zien dat de meeste mannen en vrouwen een gevulde loopbaan achter de rug hebben. Vooral de oudere generaties hebben een minder volledige loopbaan. Voorts ligt de *beroeps participatie* in 2009 voor bijna alle leeftijdsgroepen hoger dan in 1997, vooral bij mannen en vrouwen ouder dan 50 jaar. Alleen bij de jongste mannen is de participatiegraad licht gedaald. Eenzelfde positief verhaal geldt voor het *aantal uren beroepsarbeid*. In bijna alle leeftijdsgroepen ligt het aantal uren in 2009 hoger dan in 1997, behalve bij de jongste mannen. Er is een meer gelijke verdeling van het aantal uren beroepsarbeid tussen mannen en vrouwen.

Het *beroepsinkomen* van mannen en vrouwen is sterk verbonden met de beroepsarbeid en levert hetzelfde beeld. Mannen hebben in alle leeftijdsgroepen gemiddeld een hoger maandelijks beroepsinkomen dan vrouwen. Vanaf 35 jaar tot 55 jaar neemt het verschil in beroepsinkomen sterker toe dan het verschil in uren beroepsarbeid. Dat kan in grote mate worden toegeschreven aan de verschillen in anciënniteit, functieniveau, sector en beroepskeuze. Bijzondere aandacht moet bijgevolg gaan naar gezinnen zonder of met (te) weinig uren beroepsarbeid die daardoor (te) sterk afhankelijk zijn van andere inkomsten. Opvallend is dat het *beroepsinkomen per uur* van jonge vrouwen tussen 20 en 40 jaar nauwelijks nog verschilt van dat van jonge mannen. Dit wijst op de versterking van de beroepspositie van (jonge) vrouwen op langere termijn: betere opleiding, meer continue beroeps participatie, hoger aantal werkuren en hoger functieniveau. Bij ouderen is het traditionele patroon nog meer van toepassing, met een sterkere beroepspositie voor mannen.

Ten slotte plaatsen we de *gewenste toekomstige arbeidsverdeling* van Vlaamse mannen en vrouwen tegenover de feitelijke arbeidsverdeling. Positief is dat mannen en vrouwen van 18-49 jaar in de toekomst meer een betaalde baan willen en voldoende

uren beroepsarbeid willen presteren. Negatief is dat meer oudere mannen en vrouwen van 50 jaar hun beroepsactiviteit vervroegd willen stopzetten of minder uren beroepsarbeid willen verrichten. Voor zover zij hun wensen kunnen/zullen realiseren, komen de positieve resultaten van de voorbije jaren op de helling te staan.

Algemeen gezien toont de studie dat de verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen tussen mannen en vrouwen de voorbije jaren weer iets meer gelijk is geworden, maar nog niet volledig. Wil men die kloof echt dichten, dan moeten de oorzaken ervan consequent worden aangepakt via een doelmatig geïntegreerd beleid.

Deze bijdrage is een onderdeel van de SVR-studie 2010/3 'Kwaliteit van het leven, een mozaïek van het dagelijks leven'. De studie gaat uit van de complementariteit van de diverse benaderingen en behandelt zowel objectieve en subjectieve factoren of karakteristieken. Er is ruime aandacht voor de beleving van de kwaliteit van het leven in Vlaanderen: de algemene levenstevredenheid en de tevredenheid over verschillende domeinen van het leven. Daarnaast worden ook economische en sociale indicatoren bestudeerd. De studie is het werk van diverse medewerkers van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Walter Van Dongen
SVR Brussel

Bibliografie

- Van Dongen, W. 2008. *Naar een democratische arbeidsverdeling? Het Combinatiemodel als basis voor een geïntegreerd beleid in Vlaanderen en Europa*. SVR-Studie, 2008-1, Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.
- Van Dongen, W. 2010a. Naar een meer democratische verdeling van beroepsarbeid en beroepsinkomen in Vlaanderen?. In D. Verlet & M. Callens (Eds), *SVR-Studie: De kwaliteit van het leven, een mozaïek van het dagelijks leven*: 194-229. Brussel: SVR.
- Van Dongen, W. 2010b. De tijdsverdeling als motor van het dagelijks leven: een geïntegreerde benadering en enkele empirische modellen. In D. Verlet & M. Callens (Eds), *SVR-Studie: De kwaliteit van het leven, een mozaïek van het dagelijks leven*: Brussel: SVR.